

der eeuwigheid
rd; óók de vloek
end. Al gaat de
n hier rustig en
jn Woord in der
aan hen waar
zijn weg, en de
en hij bekeert
dit Woord Gods
Hij Zich Zijner

g van Zijn Heil-
p aarde geleefd
hemelen, om in
houden aan het
als menschen, door
ord tegen? Hij,
n armoe en ver-
niet Zijn klacht-
ten", de heilige
p de vastheid
nu zien we het
Woord bestaat in
de kracht van
ord uit Zijn ziel.
erk kunnen vol-

at zijn zaligheid
tus, tegen al wat
houden gaf, ge-
van Gods Woord
in de kracht en
Zoo zal hijzelf
ewijs zijn van de
rd bestaat in der

v. A.

EVEN

tbewijs, dan willen
over Jeremia 31,
op, dat van gere-
vel tot het eind-
in Jeremia 31 ge-
en zijn voorgedra-
ken. Welnu, onze
uit. Wij zouden
te beredeneeren,
it Prof. Ridderbos
Deze exegeet blijkt
sheide, voorzooover
dien óók nog zich
l bedoelde periode
l. Ridderbos onder-
het zakelijk geheel
zijn betoog zouden
het Godswoord der

vernieuwing des
verbroken gemeen-
ristus' eerste komst
ervulling komt pas
der dagen; terwijl
ballingschap reeds
n" (244/5). Princ-
e zoeken in Chris-
t absolute karakter
venzoo uit de toe-
Godsvolk... In dit
hier beloofde eerst-
rkelijkheid wordt
itwikkeling betreft
reeds uit het feit
n verband, waarin
e „volksheerstelling
ap", volgt, dat is
aanvankelijke ver-
70).

Ridderbos er dan
vulling vlak na de
zou verliezen. „Bij-
elling" (d.w.z. her-
chouwt de profetie
gaande den terug-
t, en beschrijft dus
dat ze al hetgeen
deden, ver te boven
rijpen is, wanneer
in het geheel geen
n. Toch is dit óók
juist te achten. In
werk Gods, en dit
werk in de volheid
spreken van een
euw verbond; maar
en elders wordt de
uws' gesteld tegen-
de wonderen
t verstaan, Jes. 48:
innerlijke verande-
er is toch bij terug-
's Heeren Geest #

de harten geweest. En wat als grond van het nieuwe
verbond wordt genoemd, de schuldvergeving, deze heeft
God ook toen aan Zijn volk geschonken, Zach. 3:4"
(270).

c. Eveneens komt Prof. Ridderbos op tegen de ook
onzerzijds onaanvaardbaar geachte stelling, dat het ver-
bond van Gods zijde verbroken is, nadat het door Israël
verbroken was. „Het nieuwe van het hier aangekondigde
verbond, hoe belangrijk ook, mag toch niet in absoluten
zin worden verstaan. Men vindt bij de profeten aan de
eene zijde uitgesproken, dat 's Heeren verbond met Israël
ook gedurende de ballingschap blijft voortbestaan, en
nooit teniet gedaan zal worden, Jes. 54:10. Aan
de andere zijde spreken ze er van, dat Israël door het
verbreken van het verbond des Heeren volk niet meer
is, zoodat er een nieuwe verbondssluiting noodig is,
Hos. 2:1, 18; en dit is dan ook de gedachte van onze
profetie. Zullen we deze BEIDE voorstellingen tot haar
recht laten komen, dan hebben we aan te nemen, dat
de nieuwe verbondssluiting wezenlijk een vernieuwing
is van het oude verbond, dat wel van Israëls zijde is
verbroken, maar van Gods zijde in den grond der zaak
wordt gehandhaafd" (271). „Het 'verbreken' van het
verbond geldt dan ook in den grond der zaak slechts
van de zijde des volks; de Heere houdt het vast om het
tot rijkere openbaring te brengen in een verbond, dat
nieuw is, insover het vergankelijke van het oude wordt
teniet gedaan, maar dat met het oude één is, omdat het
de aloude Godsbelofte aan het ware Israël Gods ten
erfdeel schenkt" (248). Men leste hier op de uitdrukking:
dat het vergankelijke van het oude verbond teniet
gedaan wordt. Er staat niet, dat het oude verbond zelf
teniet wordt gedaan.

d. Tenslotte is er nog de vraag, of we soms de op-
lossing moeten zoeken in de tegenstelling zichtbare-
onzichtbare kerk. Prof. Ridderbos legt den vinger bij
de belofte, dat „allen... van den kleinste tot den groot-
ste onder hen" in het heil zullen deelen. Wat nu deze
toezegging betreft lezen we: „bij de uitsluitende toe-
passing onzer profetie op de komst der Nieuwtestamen-
tische bedeeeling" (welke toepassing we reeds hoorden
afwijzen, „zegt men, dat dit 'alleen' ziet op de onzicht-
bare kerk. Maar wat is dan eigenlijk de inhoud der
belofte? Dat de leden der onzichtbare kerk de wet in
hun hart hebben en den Heere kennen, is toch niet iets
nieuws; van de ware vromen des Ouden Verbonds gold
dat ook. Blijkbaar wijst de profetie heen naar een tijd,
waarin er een ook uitwendig zichtbaar Godsvolk zal zijn,
dat geheel aan zijn naam beantwoordt, en waarvan alle
leden God in waarheid kennen en Zijn wet liefhebben".
Aldus Prof. Ridderbos, p. 269/270.

Met elke uitdrukking in dit betoog zou ik niet kunnen
meegaan; maar voor wat de hoofdzakelijke betreft, ben ik
het er geheel mee eens. Men kan van harte de profetie
van Jeremia 31 aanvaarden, kan ook gelooven, dat de
aanvankelijke vervulling-in-tweeder-instantie heden te
aanschouwen is in de kerk, en tevens volhouden, dat
er verbondswraak is in de periode, waarin Jeremia 31
haar aanvankelijke vervulling vond. Van de periode,
waarin de aanvankelijke vervulling-in-eerster-instantie
volgens Prof. Ridderbos viel (tusschen ballingschap en
Pinkster), neemt immers ook Dr. Thijs aan, dat er ver-
bondswraak was. Maar dan kan Jeremia 31 geen dienst
doen voor de loochening van haar mogelijkheid in het
heden. Het hierboven bedoelde „Godsvolk", dat, in zijn
uitwendig-zichtbaren vergaderingsvorm gezien, alleen
maar leden heeft, die waarlijk Israël zijn, als ze zoo
heeten, „is natuurlijk niet de kerk der Nieuwe Bedee-
ling, maar die der Voleinding", aldus Prof. Ridderbos
elders („Geref. Theol. Tijdschr.", Maart 1938; Dr. Thijs'
artikel verscheen 20 Febr. 1938).

In dit verband merkt Prof. Ridderbos („Geref. Theol.
Tijdschr.", t.a.p.) ook nog iets op, betreffende de vraag
„of het verbond, speciaal in zijn Nieuwe Bedeeeling, ook
niet-uitverkoren bevat". De schrijver merkt op, dat
deze vraag niet met een enkel ja of neen beantwoord
worden kan. Z.i. „volgt uit het voorafgaande, dat van
een gedoopte, die afvallig wordt, evengoed kan worden
gezegd, dat hij het verbond verbroken heeft, als dat
hij er nooit toe heeft behoord". Hierbij voegt Prof.
Ridderbos evenwel aanstonds de betekenisvolle op-
merking: dat we hier het woord „verbond" dan niet
in geheel gelijken zin gebruiken. Terecht
wekt hij dan op, niet te vergeten, „dat het spraakgebruik
der Schrift, dat niet dogmatisch gefixeerd is, ook op
het kerkelijk en theologisch spraakgebruik in sterke
mate invloed heeft uitgeoefend". We zijn het er mee
eens; en gelooven dan ook, dat veel misverstanden over
en weer verdwijnen zullen, als we onderscheid maken
tusschen het wetenschappelijke gebruik van den naam
„verbond" bij een bepaald auteur ter eener, en het lossere
schriftuurlijke, ja, ook confessionele spraakgebruik ter
anderer zijde. Maar dat het dogmatisch spraakgebruik
ook hier begripsbegrenzing zal mogen en moeten zoeken,
staat m.i. vast. Dat doen we ook met begrippen als
schepping, berouw (Gods), toeval, rijk der hemelen,
wedergeboorte, en zoo voort.

Een andere plaats, waarop we de aandacht willen
vestigen, is Hebr. 12:25. Maar we bewaren dit thema
voor de volgende week.

K. S.

„München".

Enkele bladen bepleiten kerkelijke navolging van wat
te München gebeurd is. Persoonlijk contact tusschen
de staatslieden. Mutatis mutandis: persoonlijk contact
tusschen wie thans in discussies gewikkeld zijn, waarbij
dan met name door een enkele bepaalde namen van
hedendaagsche penvoerders genoemd worden. Een pana-
coe, naar 't lijkt.

't Is natuurlijk goed bedoeld, maar er is een gevaar-
lijke kant aan. Men zou den indruk kunnen wekken,
alsof dat persoonlijk contact ontbreekt, of door degenen,
die men noemt, niet gezocht zou zijn. Zulks zonder
bewijs aan te nemen, zou evenwel verkeerd zijn. Men
moet, eer men zulke suggesties wekt, met allerlei moge-
lijkheden rekenen. Er is een mogelijkheid, dat b.v. de
één contact zoekt, en de ander geenerlei antwoord geeft.
Er is een andere mogelijkheid, dat iemand persoonlijk
contact wel wil, zelfs aanbiedt, maar — precies wat
Chamberlain te Godesberg deed, en wat alle vier te
München hebben gedaan — met enkele regeltjes-op-
schrift tusschen de besprekingen door en vooral aan het
eind er van, en dan zeer concreet, opdat men wete, wat
men aan elkaar heeft, en dat de ander dit weigert. Er
is ook een mogelijkheid, dat er heelemaal niets pers-
oonlijks te regelen valt, maar alleen maar zaken van
het gereformeerde volk af te wikkelen zijn. Adviezen
hebben dus alleen maar dan goeden zin, indien men
geen onjuiste suggesties wekt, en voor de gevallen, die
ik boven hypothetisch stelde, ook verdere voorziening
treft, wat den goeden vriendenraad betreft.

Maar waarom geeft men niet betere adviezen, dan
die, welke de hoogst gevaarlijke vergelijking met staats-
lieden, die een massaal onrecht door ander onrecht ge-
nezen wilden, toelaat? Als men nu eens den dringenden
raad gaf, dat geen enkel persoon zou weigeren, nota
te nemen van klachten van wie zich er door gekrenkt
acht, of dat men ernstige beschuldigingen zou terug-
nemen, als ze onhoudbaar gebleken zijn, waren we dan
niet in beter gezelschap dan in dat der heeren van
München? Er worden soms menigsten papieren verbruikt,
en sommen aan reiskosten uitgegeven voor wat in den
grond der zaak zoo doodeenvoudig is: rechtzetting van
wat scheef getrokken is. En als al die Wichtigtueren die-
nen moet, om aan zulk een simpele erkenning te ont-
komen, dan wordt de zaak bedenkelijk.

Een ronde-tafel-conferentie, — men kon ze wat mij
betreft, dadelijk krijgen, en ze kon voor wat mij aan-
gaat, met een half uurtje eindigen, als 't dan ook
maar uit was. Uit, — over heel de linie. Helaas, —
we zijn er nog lang niet uit. En intusschen heeft elk,
die het aangaat, persoonlijk contact te zoeken naar den
eisch der zaak: mondeling, of schriftelijk, of beide. Maar
hij zie toe, dat hij geen dictatoriale allures aanneme.
Dat zou hij doen, als hij meende, dat de zaak van het
gereformeerde volk zijn persoonlijk zaakje was.

K. S.

Opleiding predikant Argentinië.

Voor de opleiding van predikant ten behoeve der
kerken in Argentinië ontving ik:

- f 2,— van P. D. te Eindhoven.
„ 1,— „ C. v. R. F.Pz. te B. (met bijschrift: „kleine
bijdrage voor Gods akkerwerk").
„ 1,— van R. v. T., H. d. S. te O.
„ 1,— „ mej. W. A. M. te E.
„ 2,50 „ P. R. te Hillegersberg.
„ 2,50 „ mej. M. v. S. (op verzoek geen plaatsnaam).
„ 4,50 met aantekening: „te vermelden onder N.N. te
U." (kennissg. v. storting, 5—10—38).
„ 5,— van J. Gr. te Rotterdam—Z. („eenig zilver voor
het zilverland, Argentinië").
„ 1,— van C. D. G. te Delft.
„ 1,— „ P. S. V. te Hilversum.
„ 10,— „ D. H. M. te Hillegersberg.
„ 10,— „ mej. K. te C. a. d. IJ.
„ 2,50 „ O. te C. a. d. IJ.
„ 10,— „ A. B. te C.
„ 23,68 opbrengst collecte Mannenver. „Dr. A. Kuyper",
Kral. Veer.
„ 1,25 van z. H. te B.
„ 10,— „ Wed. G. de J. te N. (Zeeland).
„ 1,— „ Wed. J. M. G.—v. d. W. te Arnhem.
„ 1,— „ G. de J. te Groningen.
„ 10,— „ van N. N. te Z. (door Ds J. v. d. S. aldaar).
Bij elkaar dus f 100,93.
Ik ben daar zeer erkentelijk voor.

K. S. (Giro 127278.)

De quaestie van het nieuwe kerkrecht. (II.)

Prof. Dr. H. H. Kuyper en met hem Ds Joh. Jansen
en velen in onze Gereformeerde Kerken, zijn dus, naar
we zagen, sedert 1924 of 1926 geheel veranderd van
inzicht in het Gereformeerde kerkrecht, wat betreft
wezen, macht, tuchtoefening, der meerdere vergaderin-
gen. En de twee eersten niet slechts van inzicht, maar
ook van leer, van onderwijs. Hun veranderd inzicht
hebben zij toch niet voor zich gehouden, maar het ook
anderen gedoopt, of het in geschriften gepubliceerd.
Daarbij zijn de Synode te Assen, de Classis Drachten,
en de Synode te Sneek, in den weg van deze verandering
van inzicht gegaan. En daarom mag hier van nieuw
kerkrecht gesproken worden.

Natuurlijk niet in dien zin, dat het door God voor
Zijne kerk gestelde recht zelf veranderd zou zijn. Dat
kan niet. Maar aldus, dat de opvatting veler Gerefor-
meerden van dat recht eene totale wijziging ondergaan
heeft, eene omgekeerde werd, en dat ook de praktijk
van Synodes en Classis naar dat gewijzigd inzicht
gegeld werd. De algemeene beschouwing te dezer zake
werd in onze Gereformeerde Kerken eene andere. Dit
gewijzigd inzicht bleef niet eene zaak van slechts enkelen.

Het is ook niet zoo, dat Prof. Dr. H. H. Kuyper vroeger
slechts eenen enkelen keer in vlak tegengestelden zin
geadviseerd zou hebben, dan na 1924, zoodanig men den
indruk zou kunnen krijgen, wanneer hij schrijft: „Wil
Prof. Greydanus er mij een verwijt van maken, dat ik...
een advies gaf, dat mij achteraf bleek onjuist te zijn".
„De Hervaut" van 29 Mei j.l. De stukken van Ds C.
Veenhof in „De Reformatie" van 16 en 23 en 30 Sept.
7 Oct. j.l., gelijk dat van Prof. Dr. K. Schilder „Vervolg
(Zie vervolg op blz. 12.)



Gestroomlijnd?

Dezer dagen zag ik een afbeelding van het eerste
Duitsche spoorlijntje, dat een eeuw geleden in ge-
bruik werd genomen tusschen Berlijn en Potsdam.
Grappig was het dat locomotiefje te zien hobbelen,
precies een fluitketel. Kom daar nu eens om in
onzen tijd van gestroomlijnde wagens! Kinderen van
onzen tijd willen ook wij wezen, daarom gaan er
stemmen op om onze jeugdbeweging en onze evan-
gelisatie te stroomlijnen. Onze actie, zeggen vurige
jonge menschen, gelijkt veel op zoo'n ouden fluit-
ketel van een locomotief! Dat kon misschien vol-
staan in vroeger dagen, maar dat is in onze mo-
derne tijden belachelijk en ondoelmatig, leve de
stroomlijn! Wacht eens even! Die gereformeerde
stroomlijn van 1938 is altijd de stroomlijn van de
wereld-1928. Dat is het tragische van zulke goed-
bedoelde pogingen. Wij halen citaten van Kloos
aan, als niemand, behalve een examen-leerling,
(want onze examens zijn niet gestroomlijnd!) hem
meer leest. Ik geloof, dat onze roeping wat groot-
scher is dan deze ondernemende broeders die zien.
Ik geloof, dat het onze roeping is den loon aan
te geven en niet om schaduwgangers te zijn van de
kinderen der menschen. En loón aangeven, dat
eischt wat meer spanning van het geloof dan
achter den tijd aan te loopen. Christen, durf uzelf
zijn, omdat gij des Heeren zijt! Zoo beteekent gij
veel meer voor de wereld dan daarin dat gij haar
afgedragen jasjes draagt. O, ik heb Gods volk veel
te lief dan dat ik het zou willen zien als de ou-kleer
van de wereld! Vertel mij nu eens, mijn broeder,
wat hebben wij met onze vergaderingen met attrac-
ties nu eigenlijk bereikt? Dat zou ik graag van u
willen weten! Wat heeft al de peper en
mosterd, over ons publieke leven uitgestrooid, uit-
gewerkt? Wat werkt de stroom van folders etc. nu
uit: gevulde papiermanden en een leeg actie veels-
zins! O, ik gooi geen steen naar de menschen, die
al hun krachten inspannen om daarin verbetering
te brengen. Ik heb ze duizendmaal liever dan die
welgedane, zelfgenoegzame menschen, die in hun
fauteuil liggen. Maar ik wilde ze zoo graag voor
onontkoombare teleurstellingen bewaren. Niet in
de navolging van methoden, die al met de gele
kleur der veroudering op hun kaken rondloopen,
ligt de oplossing. Maar de Kerk moet kerk worden,
dat wil zeggen: de vergaderden door het Woord,
de hoorenden naar de stemme des Woords. Indien
gij van lokmiddelen wilt spreken, daar is geen
machtiger lokmiddel dan het Woord des Heeren.
Daarmede hebben Galileesche visschers een wereld
veroverd! Waag het met den Bijbel, dan waagt
gij het met God! En wie het met God waagt, die
wint! O, neen, broeder, versta mij niet verkeerd.
Ik zeg niet: waag het met uw preeken, waag het
met uw toespraken, waag het met uw tractaten.
Waarlijk, dat zeg ik niet! God heeft in de jaren
die wij beleven ook den mond der kanselredenaars,
ook de stem van den volksprediker, ook de pen
van den schrijver beschaamd! Daarvan ben ik wel
diep doordrongen. Maar wij willen niet beschaamd
zijn, wij willen mijnheer-over-den-nood-blijven.
Daarom grijpen wij naar de stroomlijn. Wij grijpen
naar allerlei hulpmiddelen, die voor ons nieuw
zijn en waarvan wij argeloos aannemen dat zij
voor de wereld óók nieuw zijn. Dat is het komisch-
tragische van ons doen. Als een boer zijn dogcart
inspanst, dan is dat wel geen stroomlijn, maar het
is onbetwistbaar stijl. Maar als hij „een hoogen
hood" van een oud-modisch Fordje chauffeert met
een gezicht alsof hij up to date is, dan lach je als
je een wreede natuur hebt, maar ben je teeder van
gemoed, dan zeg je hem stiltejes: goede vriend,
je hebt er geen erg in, maar je slaat zoo een mal
figuur. Doch dat is het ergste niet. Het gevaarlijke
van allerlei hulpmiddelen is daarin gelegen dat
men over het Hoofdmiddel heenglijdt. Men is zich
te weinig bewust dat wij het groote Hoofdmiddel
niet recht kunnen hanteeren. Men denkt veel te
licht over de verantwoordelijke taak het evangelie
te brengen aan grooten en kleinen. Wie kan er
niet spreken? O, zeker, het is gemakkelijk een
cliché voor de zooveelste maal af te draaien, maar
het is nooit gemakkelijk het evangelie te brengen.
Van Gods kerk-evangelie, van Gods wereld-evan-
gelie hebben wij een stichtelijk woord gemaakt —
God vergeve het ons! Wij maken van Gods Wereld-
liefde onze humaniteit en van Gods Verkiezing
onze separatie! O, daar heb ik onder geleiden in
onze veelbewogen jaren, dat onze evangelie-predi-
king grootendeels langs ons volksleven heengaat.
God make ons maar steeds meer verlegen met
ONZE evangelie-prediking, met onze speeches, met
onze vertellingen, met onze inleidingen, en met
onze leidraden, met onze bronnen en met onze
kranten! Opdat wij, verlegen met ONS woord, weer
de onvergelykbare waarde gaan zien van GODS
Woord!

N. B.